

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

уточнення та додаткової правової регламентації, що реалізується на рівні суб'єктів організаційних форм адвокатського самоврядування в межах встановленої компетенції. Наявність регіональних органів адвокатського самоврядування поряд з всеукраїнськими дозволить характеризувати цей нормотворчий процес як дворівневий. Серед організаційних форм адвокатського самоврядування найбільш оперативними функціями наділена Рада адвокатів України як постійно функціонуючий орган адвокатського самоврядування між З'їздами адвокатів.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 27.
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар [Бірюкова А. М., Біцай А. В., Гончаренко С. В. та інші]; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. Г. Яновської, О. З. Хотинської-Нор. К.: «Алерта», 2018. С. 296.

Заболотний О. М.

голова Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Чернігівської області,
здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем освіти,
Пенітенціарна академія України

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОЧАТКУ ПЕРЕБІГУ СТРОКУ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ КВАЛІФІКАЦІЙНО-ДИСЦИПЛІНАРНОЇ КОМІСІЇ АДВОКАТУРИ

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1], відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері адвокатури та адвокатської діяльності регулюються Законом України «Про адміністративну процедуру» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Таким чином, законодавцем встановлено, що оскарження в адміністративному порядку адміністративних актів у сфері адвокатури та адвокатської діяльності хоча й регулюється Законом України «Про адміністративну процедуру», але при цьому повинні враховуватися й застосовуватися особливості, визначені іншим законом (Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), а тому при

оскарженні в адміністративному порядку рішень органів адвокатського самоврядування приписи Закону України «Про адміністративну процедуру» слід вважати такими, що містить загальні норми, які застосовуються, якщо Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (як спеціальний закон щодо вказаних правовідносин) не містить інші норми, які інакше регулюють процедуру оскарження порівняно із Законом України «Про адміністративну процедуру».

При цьому слід зауважити, що ч. 2 ст. 3 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1] фактично встановлює, що оскарження адміністративних актів у сфері адвокатури та адвокатської діяльності саме в адміністративному, а не судовому порядку регулюються Законом України «Про адміністративну процедуру», з чого можна зробити висновок, що питання, пов'язані з судовим оскарженням вказаних адміністративних актів, регулюються не Законом України «Про адміністративну процедуру», а певними нормами Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Кодексу адміністративного судочинства України.

Як вказувалось вище, Законом України від 10.10.2024 [2] було внесено зміни до семи статей Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», але навіть після внесення цих змін, які стосувалися передусім обчислення строків оскарження рішень органів адвокатського самоврядування, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі — Закон) містить норми, які по-різному регулюють початок перебігу строку оскарження рішень кваліфікаційно-дисциплінарних комісії адвокатури та рішень її кваліфікаційної й дисциплінарної палат.

Для початку проаналізуємо, яким саме порядок обчислення строку на оскарження закріплено в кожній статті Закону, де згадується можливість оскарження того чи іншого рішення КДКА або її палат.

Зокрема, ч. 4 ст. 8 Закону [1] зазначає, що рішення про відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту може бути оскаржено до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду протягом тридцяти днів з дня його отримання.

У ч. 5 ст. 9 Закону [1] вказано, що особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може протягом тридцяти днів з дня отримання рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури оскаржити його до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду.

Відповідно до ч. 3 ст. 31 Закону [1], рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури про зупинення права на заняття адвокатською діяльністю може бути оскаржено протягом тридцяти днів з дня його прийняття до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду, а згідно з ч. 3 ст. 32 Закону рішення кваліфі-

каційно-дисциплінарної комісії адвокатури про припинення права на заняття адвокатською діяльністю може бути оскаржено протягом тридцяти днів з дня його прийняття до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду.

Частина 3 ст. 39 Закону [1] передбачає, що рішення про порушення дисциплінарної справи або про відмову в порушенні дисциплінарної справи може бути оскаржено до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду протягом тридцяти днів з дня доведення такого рішення до відома особи.

У ч. 1 ст. 42 Закону [1] закріплено, що адвокат чи особа, яка ініціювала питання про дисциплінарну відповідальність адвоката, має право оскаржити рішення у дисциплінарній справі протягом тридцяти днів з дня його прийняття до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду.

У відповідності до ч. 8 ст. 50 Закону [1] рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури може бути оскаржено до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду протягом тридцяти днів з дня доведення такого рішення до відома особи.

Отже, Закон передбачає однаковий строк для оскарження вищеперелічених рішень (30 днів), але при цьому Законом передбачено три різні способи обчислення строку на оскарження, що зумовлено вживанням у різних статтях Закону не однакових підстав (фактів), із якими законодавець пов'язує початок перебігу строку на оскарження. Так, Закон встановлює такий початок обчислення строку на оскарження рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури чи її палат (далі — КДКА):

1) із дня отримання рішення. Це стосується рішення про відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту, про яке вказано в частинах 3 і 4 ст. 8 Закону, та рішення, яке зазначене в ч. 5 ст. 9 Закону просто як «рішення КДКА», але детальна назва такого рішення як «рішення КДКА про затвердження результатів кваліфікаційного іспиту та відмову у видачі свідоцтва про складання кваліфікаційного іспиту» закріплена у п. 1 розділу 5 Порядку допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядку складення кваліфікаційного іспиту та методики оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.

2) із дня прийняття рішення. Такий початок перебігу строку на оскарження стосується рішення КДКА про зупинення права на заняття адвокатською діяльністю (ч. 3 ст. 31 Закону), рішення КДКА про припинення права на заняття адвокатською діяльністю (ч. 3 ст. 32 Закону) та рішення у дисциплінарній справі (ч. 1 ст. 41 Закону). При цьому слід звернути увагу на те, що ч. 1 ст. 41 Закону не зазначає, якого саме рішення у дисциплінарній справі вона стосується, а тому

вважаємо, що приписи ч. 1 ст. 41 Закону слід застосовувати до обох видів рішень КДКА, які остання має права приймати за результатами розгляду дисциплінарної справи, і про які зазначено в ч. 1 ст. 41 Закону, а саме:

- рішення про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку і застосування до нього дисциплінарного стягнення (у тому числі й попередження),

- рішення про закриття дисциплінарної справи.

3) із дня доведення рішення до відома особи. Це стосується рішення дисциплінарної палати КДКА про порушення дисциплінарної справи, рішення дисциплінарної палати КДКА про відмову в порушенні дисциплінарної справи (обидва вказані в ч. 1 ст. 39 Закону), а також будь-яких інших рішень КДКА (ч. 8 ст. 50 Закону), окрім вказаних вище рішень, стосовно яких самим Законом (ч. 4 ст. 8, ч. 5 ст. 9, ч. 3 ст. 31, ч. 3 ст. 32, ч. 1 ст. 41 Закону) передбачено інший порядок обчислення 30-денного строку на оскарження. При цьому слід звернути увагу на те, що ч. 8 ст. 50 Закону не містить жодної згадки про те, які саме рішення КДКА можуть бути оскаржені, а також не вказує на те, що можуть бути оскаржені лише ті рішення КДКА, які вказано в тексті самого Закону, а тому фактично ч. 8 ст. 50 Закону надає право оскаржити будь-яке рішення КДКА, навіть якщо про таке право прямо не вказано в тексті Закону.

Такий підхід законодавця щодо зазначення в одному нормативному акті трьох різних підстав для початку перебігу строку на оскарження рішення КДКА вважаємо необґрунтованим, адже незрозуміло чому Закон містить різні порядки обчислення строку, а тому в Законі слід уніфікувати визначення порядку перебігу (обчислення) строку на оскарження рішень КДКА, закріпивши законодавчо лише один із трьох вищезазначених підходів до порядку обчислення строку на оскарження. Це зумовлено тим, що, наприклад, у випадку обчислення 30-денного строку на оскарження рішення із дня прийняття останнього, такий строк у багатьох випадках може бути фактично зменшений із причин, які не залежатимуть від особи, яка оскаржуватиме рішення КДКА, адже день прийняття рішення переважно не співпадає з днем, коли КДКА доводить до відома осіб прийняте рішення. Зокрема, це буває у випадках, коли КДКА у день прийняття свого рішення проголошує лише вступну і резолютивну частини останнього, а повний текст рішення готується протягом трьох робочих днів і лише потім направляється сторонам дисциплінарного провадження чи особі, щодо якої прийнято рішення про відмову в допуску до складення кваліфікаційного іспиту. Тобто, замість 30 днів в особи залишається 20–25 днів на оскарження рішення. Тому особи, які оскаржують рішення КДКА, зазначені в ч. 3 ст. 31, ч. 3 ст. 32, ч. 1

ст. 41 Закону, знаходяться в гіршому становищі, ніж особи, які оскаржують інші рішення КДКА.

Що стосується двох інших передбачених Законом підстав для початку перебігу строку оскарження рішень КДКА, то вони також не є тотожними, адже день отримання рішення КДКА не завжди може співпадати з днем доведення такого рішення до відома особи. Наприклад, рішення КДКА може бути направлено особі засобами поштового зв'язку, але особа умисно не отримує цей лист від КДКА, або ж рішення КДКА буде направлено особі електронною поштою на поштову скриньку, яка хоч і вказана в профайлі конкретного адвоката у Єдиному реєстрі адвокатів України, але ця скринька розташована на доменах «mail.ru», «gambler.ru», «yandex.ru» (такі поштові скриньки досі вказані в профайлах деяких адвокатів), а тому електронний лист фактично не надійде до адресата, а КДКА отримує звіт про те, що листа не отримано, і тому фактично не настане факт отримання рішення КДКА, із яким Закон пов'язує початок перебігу строку на оскарження рішення.

Тому оптимальним і найбільш логічним, обґрунтованим вважаємо здійснення уніфікації в Законі початку перебігу обчислення строку на оскарження рішення КДКА на основі приписів ч. 8 ст. 50 Закону, за якою рішення КДКА може бути оскаржено протягом 30 днів із дня доведення рішення до відома особи. Вважаємо, що це узгоджуватиметься із приписами абзаців першого та другого ч. 1 ст. 80 Закону України «Про адміністративну процедуру» [3] та ч. 3 ст. 122 Кодексу адміністративного судочинства України [4].

Однак, у випадку проведення такої уніфікації слід також на законодавчому рівні врегулювати, що саме слід розуміти під доведенням рішення КДКА до відома особи та в яких випадках буде презюмуватись, що рішення КДКА доведено до відома особи навіть у разі, якщо особа, наприклад, відмовилась від отримання копії рішення КДКА (за прикладом певних пунктів ч. 6 ст. 251 Кодексу адміністративного судочинства України [4]).

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру»: Закон України від 10.10.2024 № 4017-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4017-20#n2023>.
3. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#n6023>.

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11451>.

Науковий керівник: проректор Пенітенціарної академії України, доктор юридичних наук, професор *Пузірний Вячеслав Феодосійович*

Кармазіна К. Ю.

доцентка кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»,
кандидатка юридичних наук, доцентка, адвокатеса, медіаторка,
секретар Ради адвокатів Одеської області

ПРАКТИКА ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ КОМІСІЇ З ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ, ПОВНОТИ ТА СВОЄЧАСНОСТІ НАДАННЯ АДВОКАТАМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ РАДИ АДВОКАТІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

З січня 2013 року по всій країні на виконання рішення Ради адвокатів України № 35 від 17.12.2012 року регіональними радами адвокатів у своєму складі були утворені комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги як постійно діючі колегіальні органи (далі — комісії). Не залишилась осторонь цього питання й Рада адвокатів Одеської області.

Новою редакцією Положення про Комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги (далі — Положення) встановлено, що її завданням є здійснення оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної допомоги за зверненням органів місцевого самоврядування та безоплатної вторинної правничої допомоги в межах конкретного доручення та з урахуванням погодженої позиції з клієнтом відповідно до Стандартів якості надання безоплатної правничої допомоги, та за зверненням органів адвокатського самоврядування [1, п. 4].

Попри дуже суворі вимоги до кандидатів у члени Комісії, їх значний практичний досвід здійснення адвокатської діяльності і надзвичайно делікатну та ретельну роботу з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання конкретним адвокатом безоплатної правничої допомоги конкретному клієнту, за останні 2 роки в Одеській області значно почастишали випадки, коли або скаргник, або адвокат, діяльність якого оцінювалася Комісією, залишилися незадоволеними її рішенням.

Хотинська-Нор О. З.

Декларування в системі адвокатського самоврядування:
фікція чи норма? 335

Степанов Є. В.

Актуальні питання здійснення функцій адвокатського
самоврядування у діяльності кваліфікаційно-дисциплінарної
комісії адвокатури 337

Заболотний О. М.

Законодавче регулювання визначення початку перебігу строку
оскарження рішень кваліфікаційно-дисциплінарної комісії
адвокатури 341

Кармазіна К. Ю.

Практика оскарження рішень комісії з оцінювання якості,
повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної
правничої допомоги Ради адвокатів Одеської області 346

Щербатий Р. Р.

Кваліфікаційний іспит як умова доступу до правничої
професії 351

Гривенко В. В.

Вплив воєнного стану на органи адвокатського
самоврядування 355

Зубрицький О. О.

Критерії поважності причин та практика ВКДКА
у дисциплінарних провадженнях щодо неявки адвокатів
у судові засідання 358

Кулікова К. А.

Роль органів адвокатського самоврядування у реалізації
гарантій адвокатської діяльності 362

Левенець К. Є.

Роль вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури
у забезпеченні дотримання адвокатами стандартів адвокатської
діяльності 366

Неліна Д. В.

Роль Національної асоціації адвокатів України у забезпеченні
функціонування системи безоплатної правничої допомоги 370

Панчошенко О. С.

Цифрова трансформація діяльності органів адвокатського
самоврядування 373